СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 131. — Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 6. червня, 1923.

VOL. XXXI. — No. 131. — Jersey City, N. J., Wednesday, June 6, 1923. — THREE CENTS

СУД ОБОРОНЯЄ ПРАВО ДО НАВЧАННЯ РІДНИХ МОВ ІМІҐРАНТІВ

ВАШІНҐТОН, 4. червня. — Найвисший суд Злучених Держав рішив нині, що шкільні закони стейтів Айови, Небраски, Огайо та 18 других стейтів, забороняючі навчанне в початкових народних школах чужих (неанглійських) мов є незгідні з конституцією Злучених Держав і тим самим необовязуючі.

Справа прийшла перед суд дорогою судового відклику. Одного учителя парохіяльної школи в Небрасці, Роберта Маєра на імя, засудив був свого часу суд сього стейту за те, що він навчав одного 10-літнього хлопчину німецької мови проти виразної постанови закона, виданого в час воєнної горячки проти навчання чужих мов. Висший суд стейту потвердив вирок низшого суду, але обжалований пішов з відкликом до Найвисшого Суду Злучених Держав, і сей звалив рішення обох стейтових судів та увільнив обжалованого на тій основі, що закон не годиться з постановами американської конституції. На думку суду, само навчанне чужої мови не можна вважати ніяким нарушеннем горожанських обовязків мешканців Злучених Держав, а стейт не має права обмежати горожан та приказувати, що одної або другої мови їм вчитися не вільно.

Сим самим рішеннем суд рішив цілий ряд других подібних справ, піднесених в других стейтах з приводу подібних фактів, признаючи одним замахом закони 21 стейту в сій справі неконституційними. Рішенне суду не було одноголосне: за ним заявилася лишень більшість суду; двох суддів виступили з противними думками, обороняючи право стейту видавати такі закони, але їх переголосовано.

ШКІЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО ВІДЧУВАЄ МУЛЯРСЬКИЙ СТРАЙК

НЮ ЙОРК, 4. червня. — Нюйорський Мейор Гайлен стверджує в своїй публичній заяві, що місто Ню Йорк починає вже відчувати недостачу робочих рук наслідком страйку мулярів та що воно буде приневолене перервати цілий ряд нових будівель, якщо сей страйк не покінчиться.

Щоби придумати яку раду на сю ситуацію, мейор міста скликує спеціяльне засіданне так званої Ради Оцінки („Борд оф Естимейт"), яка є щось в роді буджетової комісії міста.

З поглядами мейора на ситуацію годиться теж голова сеї Ради, котрий каже, що наслідком страйку мулярів богато робіт міських уже спізнилося, та що сеї осени міські школи місто дістати нових 40,000 сиджень для дітий дістануть лишень 10,000, тай то лишень тоді, як страйк скоро скінчиться.

АҐІТАЦІЯ ЗА ПРИСТУПЛЕННЄМ АМЕРИКИ ДО СВІТОВОГО СУДУ

НЮ ЙОРК, 4. червня. — Секретар стейту Гюз виголосив з приводу замкнення шкільсого року на Колумбійськім університеті промову, в якій вказував на потребу приступлення Злучених Держав до світового суду при Лізі Аародів.

Гюз говорив, що без такого суду неможливо полагоджувати мирною дорогою межинародних справ.

СЛІДАМИ ПРОГИБІЦІЙНОГО ВЕТА НЮЙОРСЬКОГО ҐУБЕРНАТОРА

ШИКАҐО, Илинойс, 4. червня. — Потверджене ухвали нюйорської стейтової леґіслятури про відкликанне помочи для виконування прогибіційного закона, якого доконав ґубернатор стейту Смит, уже находить собі богато охочих до наслідування. Межи инчим ряд політичних діячів в Илинойс збирається перевести подібну ухвалу в сьому стейті.

Рівночасно федеральні судді в ріжних частях краю показують жвавійшу акцію проти всяких проступників проти прогибіційного закона, щоби в сей спосіб показати, що відкликанне стейтової допомоги ні трохи не ослабляє виконування федерального закона.

Демократичні жінки міста Ню Йорку з вдячности за поступок Смита обіцяли йому доложити всіх старань, щоби при слідуючих виборах до стейтової леґіслятури вийшла демократична більшість.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК В ЦУКРОВАРНЯХ

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 4. червня. — В цілій Арґентині йдуть тепер великі страйки цукроварняних робітників. Коли робітники зажадали підвишки заплати, фабриканти відмовилися, і робітники вийшли на страйк. Страйк зазначився поважними робітничими заворушеннями та нападами страйкарів на цукроварні. Коли фабриканти зажадали від поліції скріпленої охорони для своїх фабрик, а поліція не могла її дати, фабриканти замкнули всі фабрики цукру, себто навіть ті, в яких страйку не було, викидаючи в той спосіб коло 40,000 робітників на брук.

НАЙВИСШИЙ СУД В ОБОРОНІ ЗАКОНА ДЛЯ ОХОРОНИ МАТЕРИНЬСТВА

ВАШІНҐТОН, 4. червня. — Найвисший Суд Злучених Держав розбирав нині питанне конституційности конґресового закона про охорону для материй та новородків.

Після сього закона, відомого під назвою закона Шепарда і Тавнера, федеральний уряд має видавати через пять літ рікрічно певну суму на охорону положниць з тим, що сі гроші мають припадати тим стейтам, які згодяться помагати та співділати з федеральним урядом в сій акції. Стейтовий уряд стейту Месечузетс пізвав сей закон в суд на тій основі, що він противиться американській конституції, бо конґрес збирався видавати гроші для поодиноких стейтів та мав на ціли намовити поодинокі стейти до зречення своїх суверенних прав.

Найвисший Суд призная арґументи стейту за нестійні та потвердив закон про охорону материньства яко згідний з американською конституцією.

СТАРАННЯ КОЛО УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗМОТОРОВОГО ЛІТАКА

Американський винаходчик Н. Д. Нордмен хвалиться, що його зусилля коло удосконалення машини до літання без мотора вже увінчалися деяким доспіхом; він потрафив підлітати понад землю 20 разів, при чім за кождим разом летун піднявся на своїм аероплянї на висоту яких 50 стіп та перелетів чверть милі.

Машина Нордмена називається вітрильним літаком („сіиплейн"), бо при літанню використовує силу подуву вітру.

НАРУШЕННЯ ГОРОЖНАСЬКИХ ПРАВ МАЙНЕРІВ

Президент 2-го дистрикту майнерської юнії видав публичну заяву, в котрій перечисляє довгий ряд нарушень горожанських свобід майнерів. В заяві подані такі надужиття, як: нарушенне безпеченства дому, ненарушимости личної свободи, свободи зборів і т. п.

Юнія вислала в тій справі скаргу до федеральної вуглевої комісії.

ДОРОГИЙ ЖАРТ

Нюйорський поліційний суддя післав на 10 днів до дому праці 18-літного Якона Пасика, котрий забавлявся в той спосіб, що підходив до сиґнальових пожарних стовпів та алярмував пожарні сторожі. За одну годину забави, за котру він вспів заробити 10 днів вязниці, потрафив він заалярмувати чотири пожарні сторожі.

САМОВБИЙСТВО ЖЕНОГУБЦЯ

В місті Істоні, в стейті Конектикаті, найдено тіло Роберта Едвардса, місцевого фармера, котрий в середу вечером вбив свою молоду жінку. Коли доокличні фармері шукали за ним, почули з ліса три вистріли. Пішовши в напрямі вистрілів, найшли тіло. Припускають, що Едвардс дав вистрілами знак, де його найти, а відтак послідним вистрілом убив себе на місци.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ЗАБАВИ

Сеї неділі в Бруклині один Джан Ґордс, їдучи своїм автом вулицею, стратив владу над автом та, віхавши на хідник в громадку забавляючихся там дітий, звали 7-літну дівчину Джосефіну Де Стефано та вбив її на місце.

Таких випадків того самого дня було в Ню Йорку три. Двоє других дітий забавлялося не на хіднику, а на самій вулиці, на дорозі переїзджаючих автів.

СМЕРТЬ ВІД ГРОМУ

В місцевости Лейк Гопатконґу, в стейті Ню Джерзі, грім вбив двох людий, що в час бурі сховалися під дерево.

ОБРАЗЛИВИЙ РЕСТАВРАТОР

Перед міським судом в Ню Йорку станув Гарі Секлейчук, 45-літний власититель реставрану в Ню Йорку, обжалований своїм гостем Стевом Вавлішевом за тяжке побиттє. Як оповідав Тавлішев, він зайшов два тижні тому до реставрації обжалованого та казав дати собі їсти. Їда мала бути недобра, і гістя розболіло черево. Коли він поскаржився реставраторові сей мав вдарити його в лице кулаком, а відтак мав ще поправити патиком. Покаліченого та без памяти викинути мав він гостя на вулицю, де його найшов полісмен. Суддя наложив на обжалованого зарику в сумі 1,000 долярів.

ДЯКІВСЬКІ ЗБОРИ У ЛЬВОВІ

Дня 18. вкітня, 1923, відбулись у Львові збори дяків всіх трох епархій. Відпоручником Митр. Ордиріяту був о. прелат А Пясецький. Делеґатів аґентур деканальних явилось 32. Збори отворив голова товариства Взаїмної Помочи Дяків о. Евген Дудкевич, парох церкви св. Петра і Павла, подаючи коротке справозданне з дотерішньої діяльности товариства. Провідником зборів вибрано о. пралата Пясецького, заступником о. декана Ясеницького з Жовтанець. Реферат про положенне дяків та конечність орґанізації виголосив д-р Біляк зі Львова. По довгій дискусії, внесеннях і жаданнях зі сторони дяків ухвалено такі резолюції: 1) Збори дяків церковних всіх 3 епархій просять Всесв. Консисторії, щоб для охорони дяківського стану, іменованне й усуванне дяків відбувалось на основі правильника для церковних дяків в дорозі конкурсів і затвердження їх Всесв. Консисторіями в порозумінню з Виділом товариства. 2) Збори просять о відновлення і кресування дяківських шкіл, в яких кандидати дяківського стану набували би відповідного їх станови знаня а також побирали науку рідню мови, історії, географії, рахунків основ адміністраційного законодавства. 3) Збори просять о унормованне поборів дяків при епітрахильних функціях. 4) Збори просять о наділення дяків землею найменьше по 5 морґів поля і відповідним мешканнем.

ПРИЇЗД 400 ШВЕДСЬКИХ ФАРМЕРІВ

На шведскім кораблі „Дротнінґгольм" приїхали оногді зі Швеції з порту Готенбургу 400 багатих шведських фармерів, щоб осісти громадою в західних Держав.

НОВИЙ РІК У КИТАЮ

Найбільшим святом радости в Китаю і Хінах) є свято Нового Року. Та заки Китаєць віддасться радощам, треба передше розрахуватися з старим роком. Який сором було би зачати з довгами Новий Рік! Неоден купець випродує в останні дни року свої товари за безцін, щоби лише поплатити свої довги і вратувати добре імя своєї торговлі. Родина збирається в салі предків, щоби богам і душам предків подякувати за благословенства й охорону в минулому році. Молитвами і жертвами зачинається Новий Рік. На жертвенному столі в салі предків уставляють: мясо, тісточка, горівку овочі. Раненько заки ще зачне сіріти день, збираються члени родини і запрошують серед безчисленних поклонів духів неба і землі, опікунчих духів і душі предків на жертвенний пир. У безконечних молитвах просять щасливого нового року. зовсім легонько просить кождий член родини, щоби можна йому було прожити 800 літ щоби дочекався сто синів і тисячу внуків. Що скінчиться молитва, зараз на дворі запалюють штучні огні. З усіх улиць розноситься лускіт. воздух переповнений сіркою і салітрою. Це стріляння в честь богів. Рано починаються відвідини з бажаннями. Високі державні урядники висказують цісареви бажання, припавши лиць до землі. Сотки тисяч урядників у державі ідуть до святині, присвяченій королеви. Така святиня є в кождому місті. Падають на коліна перед порожнім престолом. Та не лише пани й урядники є на ногах. Також свинопас іде до пастухів рогатої худоби, щоби передати їм гарно розмальовану візитівку і побажати щастя. Свято тягнеться цілі тижні. Вечером пятнацятого дня ілюмінують села і міста. Перед вхо довими дверми до кождої хати висять пестрі ліхтарні. Як заnаде ніч, усе спішить на улиці. всюди життя, рух. Вранці двацятого дня роздаються вистріли з моздірів. Тепер відчиняються судові будинки, що були зачинені від останнього дня старого року. Зачинається буденне життя наново...

БРИТАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР ХОЧЕ ВІДНОВИТИ ПОВНУ ЗГОДУ АЛІЯНТІВ У ВІДНОШЕННЮ ДО НІМЕЧЧИНИ

ЛОНДОН, 4. червня. — Британський премієр Стенлі Болдвин заявив, що довге непорозумінне між правительствами Великої Британії і Франції у справі німецького „воєнного відшкодовання" для аліянтів уже проминуло, бо саме прийшло в сій справі до згоди і небаром оба правительства умовляться про спільну акцію в сій справі.

Премієр Болдвин сказав, що Велика Британія розуміє домаганне Франції і Бельгії щодо забезпечення їх перед наїздом Німеччини набудуче. І тому, зазначив він, він певен, що тепер всі аліянти прийдуть до згоди щодо німецьких „воєнних відшкодовань" і загалом будуть набудуче поступати згідно і в той спосіб забезпечать мир в Европі.

БРИТАНСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАШИНҐТОНІ НЕ УСТУПАЄ

ЛОНДОН, 4. червня. — Британський товариш міністра закордонних справ, Роналд МекНіл, заявив нині в палаті громад, що британський амбасадор у Вашинґтоні, сер Окленд Ґеддес, не уступає зі свого становища.

АНҐЛІЯ ПРОТИ САМОВЛАДИ АЛІЯНТСЬКОЇ КОМІСІЇ В САР

ЛОНДОН, 4. червня. — В тутешніх урядових кругах запевняють, що правительство Великої Британії буде наставати, аби переведено допит у справі панування аліянтської комісії в німецькій долині Сар. Анґлія хоче, аби сей допит перевела Рада Ліґи Народів.

Якщо Франція сьому спротивиться, так Анґлія буде наставати, щоб аліянтську комісію в Сар розпущено.

АНҐЛІЯ ХОЧЕ БУТИ ПЕРША НА ВОДАХ, НА СУШІ Й У ВОЗДУСІ

ЛОНДОН, 4. червня. — Діяльність Анґлії на полі воєнного промислу вказує, що вона стремить до сього, щоби бути першою між державами щодо воєнної спроможности на водах, на суші й у воздусі.

В одному з головних державних корабельних заводів Анґлія будує найбільшу тепер у світі субмарину (підводну лодку). Вона мати-ме 2,780 тон на верхні моря, а затонена 3,600 тон. Ся підводна лодка буде о 1,000 тон містоти більша від найбільших субарин у світі. Вона мати-ме 12-інчеві гармати. Доселі лише воєнні кораблі мали гармати такої сили.

Далі в Анґлії будується великий літак для кидання бомб. Сей літак сталевий і зоружений.

Кромі того Анґлія будує величезний морський літак, з крилами на 112 стіп і двома моторами о силі по 650 парових коний. Сей літак важить 9 тон, але жене 100 миль на годину.

АНҐЛІЯ НЕ ГОСТИННА ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ, ЩО ГЛЯДАЮТЬ ПРАЦІ

ЛОНДОН, 4. червня. — Британська преса не перестає осуджувати іміґраційних відносин в Злучених Державах Америки. Вона богато пише про „страхіття" на Еллис Айленд".

Одначе рівночасно Американці, що прибувають до Анґлії, дуже нарікають ізза поведення британських портових урядовців. Вони кажуть, що в британських портах перебувають муки, які нагадують воєнні часи. Особливо переслідують британські пристаневі урядовці тих Американців, що приїздять до Анґлії глядати заняття. Загалом, тут усі чужинці, якщо хотять дістати занятте, мусять одержати на се згоду британського міністерства праці. Богато Американців, котрі не одержали такого дозволу, видалено з Анґлії.

АЛІЯНТИ ХОТЯТЬ ПРИЗНАТИ РУМУНІЇ ВІДШКОДОВАННЄ

ЛОНДОН, 4. червня. — Правительства Великої Британії і Франції постановили вислати делеґатів до Букарешту, столиці Румунії, аби провірили, які шкоди наробили аліянти Румунії, коли вчасі світової війни перед наступом Німців на Румунію знищили тамошні копальні нафти, щоб Німці з них не могли користати.

Анґлія і Франція хотять заплатити Румунії відшкодованне, одначе не в готівці, а тільки відписуючи їй відповідну частину воєнних довгів, які вона винна аліянтам.

ФРАНЦУСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ГОТОВЛЯТЬСЯ ПРОТИ РОЯЛІСТІВ

ПАРИЖ, 4. червня. — Французькі крайно ліві соціялісти зачинають орґанізувати свої оборонні відділи проти роялістів.

Якщо роялісти виступлять набудуче прилюдними демонстраціями, то сі соціялістичні відділи будуть готові вдарити на них на улицях.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ВИНАРСЬКОГО ПРОМИСЛУ

ПАРИЖ, 4. червня. — Тут отворено міжнародню конференцію представників винарського промислу з усіх країв, де є сей промисл.

Конференція обороняє виріб вин, які мають гиґієнічну вартість, а виступає проти вин, які на ділі є винними горівками.

ТАЙНІ НАРАДИ КОМІСІЇ ЛІҐИ НАРОДІВ У СПРАВІ РОЗОРУЖЕННЯ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 4. червня. — Розоружна комісія Ліґи Народів постановила, що її наради мають бути тайні.

Британський представник лорд Роберт Сесил був предложив, щоби наради були явні, аби в той спосіб світ знав, котрі держави противляться розоруженню. Одначе нині 12 членів комісії голосувало проти явности і наради будуть відбуватись тайно.

КИТАЙСЬКІ БАНДИТИ ЩЕ НЕ ВИПУСТИЛИ ЧУЖИНЕЦЬКИХ БРАНЦІВ

ПЕКИНҐ, 3. червня. — Китайські опришки досі ще не випустили чужинецьких бранців, хотяй після умови уже мали їх випустити.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і загранцею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ЩЕ ДОВГО АМЕРИКА БУДЕ ТРОЇТИСЬ?

В Америці наробив послідніми днями немалого політичного шуму поступок нюйорського стейтового губернатора Смита. Нюйорська стейтова леґіслятура саме ухвалила була який місяць тому назад, що стейтова влада не буде на будуче підпомагати федеральним проґибіційним урядникам виконувати проґибіційний закон, себто ловити та карати людий, що фабрикують та продають алькоголічні напитки. Стейтовий губернатор довго вагався, що зробити з ухвалою, себто: чи заветувати чи підписати її. Наконець, він зарядив публичне переслухання, на якому виступили противники та прихильники проґибіції та предложили свої арґументи за й проти підписування. Остаточно губернатор ухвалу підписав і вона стала законом.

Вага самої ухвали не велика. Не важні дуже ті круті правні питання, які вмішані в рішенню. Не мати вона буде теж великого практичного значіння, бо проґибіція на далі остала законом, і на далі за переступлення її можна попасти перед суд та у вязницю. Що досі за таке переступлення могла переслідувати так стейтова, як і федеральна влада, а від тепер се буде робити сама тільки федеральна влада, ріжниця не велика.

Все таки значіння факту має поважне політичне значіння. Факт, що стейтовий губернатор, самий не дуже то ворожий до проґибіції, бачиться примушений публичною опінією стейту виступити хоч в такий спосіб проти неї, є гідний уваги. Знають се добре провідники великих американських політичних партій, які предбачують, що при наближаючихся президіяльних виборах справа проґибіції стане одним з головних питань нутрішної американської політики. Вони певно не переборщують, коли допускають таке, що при наближаючихся виборах побідить та партія, котра обіцяє народови легке пиво та вино, очивидно без поновного заведення салюнів. Коли такі припущення роблять провідники великих партій, то знак, що життє строгого проґибіційного закона вже не довге, що його дни вже просто почислені.

МАРШАЛ ФОШ У ЛЬВОВІ.

Старокраєві польські ґазети богато розписуються про недавню гостину головного команданта французької армії маршала Фоша в Польщі.

Витано його, кажуть, в Польщі дуже парадно і нібито щиро.

З Польщі поїхав він до Львова, де Поляки витали його як нібито в Польщі, і де він „почувався" теж як нібито в Польщі.

В столичному городі Галицької України вивели Ляхи Фоша на історичний український Високий Замок і там його витали.

Витав його там ґерш̆т ляцьких наїзників на наш край, ґенерал Юзеф Галлер (з німецького роду), котрий оповів йому, як Ляхи „боронили" Львів і як „галлерчики", прислані з Франції, „виратували" „всходню малопольску" для Польщі.

Фош відповів на сі привіти і сказав на нашому Високому Замку такі слова:

„Польська оборона Львова мала рішаючий вплив на признаннє Східної Малопольщі (Галичини) Польщі".

Опісля знову витано його в середині міста Львова.

Там знову відповів Фош на привіти і між іншим сказав такі слова:

„Якби Східній Малопольщі (Галичині) грозила небезпека наслідком зовнішніх заходів, щоб відірвати сей край від Польщі, то ви (Поляки) можете бути певні, що Франція поспішить вам з помочю".

Се була найбезличнійша провокація українського населення Східної Галичини зі сторони ляцьких наїзників а також і зі сторони маршала.

Як ляцькі наїзники так і Фош вірили, що їм вільно глузувати собі над 4-міліоновим народом, лише тому, що він розорюжений і тяжко поневолений. І дали собі духа для підкріплення свого здеморалізованого духа.

Та сваволя над нападеним народом покищо минула злочинцям безкарно. Ляхи окружили себе і Фоша карабінами і шаблями і сміло брехали собі на взаїмну втіху; сміло сипали слова, якими силкувались зневажити Українців.

За се Ляхам нічого не сталось, ані Фошеви не покотилась голова долів на українську землю за зневагу вкровавих злочинців.

Але се тільки на нині та парада, та зневага, та самохвальба і та брехня. Завтра гряне нова буря і все погань змете.

Нині Франція хоче вести війну проти московських большевиків і хоче до сеї війни втягнути на силу Польщу.

Польща дуже боїться сеї війни, але як піде до неї, так цілком певно стратить, чи виграє війну, чи програє.

Фош обіцяє Польщі поміч для удержання Східної Галичини при Польщі, алеж чи вона не має сама з себе доволі таких справ? І чи не буде аж занадто богато подібних справ в Европі, які прийдеться Франції обороняти? І чи вона їх оборонить?

Не оборонить вона того струпа Европи, якщо вже біля неї зорганізуються другі здорові і сильні держави.

Як повстане вільна Україна й Московщина, так зараз Фош чи йому подібні Французи покинуть свою „любов" до Польщі, а будуть залицятись почерез Польщу далі на схід, до України і Московщини, бо відтам хотіли-б видістати „довжок" в сумі 30 біліонів золотих франків з процентами.

Тоді вони не тільки що не додержать „приречення", яке на Високому Замку складав Фош, але й готові помогти до розбору Польщі.

ПОРЦЕЛЯНОВІ ПСИ.

2. У московських та українських політичних кругах.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Ускладнення політичної ситуації на Сході Европи, як і треба було сподіватись, викликало велике оживлення в закордонних московських та українських кругах.

Москалі, особливо ті, що належать до монархічного й контр-революційного табору, говорять тепер одверто про близький кінець большевизму й привернення монархії у Росії. Правда, вони про се говорять вже шостий рік, але цим разом вони, очевидно, мають якісь особливі підстави оптимістично дивитись на близьку будучність.

Що то за підстави?

Перше всього — внутрішні. На місце гризні й сварки, що досі панувала в таборі московських монархистів, тепер запанували згода й порозуміння. Нема більше суперечок про кандидата на майбутній російський престол. Прихильники великих князів Кирила Володимировича та Михайла Олександровича кинули своїх кандидатів напризволяще. Натомісць прихильники великого князя Николая Николаєвича, бувшого головного команданта російської армії, отримали повну перемогу над своїми противниками, й нині їх кандидат є кандидатом майже всіх впливових московських монархистів.

Далі — у монархистів знов появилися гроші. І то дуже великі. Ще до недавна серед них на гроші була велика посуха, особливо після того, як стара цариця-мати Марія Федорівна була змушена спинити субвенціонованнє монархичного руху. Сталось це наслідком збанкротовання великого копенгазького „Сільсько-господарського Банку", в яким данська королівська родина, а в тім числі й стара цариця, зберігала свої „ощадности". Крах того банку, ледве чи не найбільшого в Данії, цілковито зруйнував кількох королівських принців, а стару царицю примусив переїхати з Копенгаги до Анґлії, де вона сидить тихо й смирно, відповідає на „вірнопідданчі" телеграми, але гроший не дає.

Отож серед монархистів якийсь час панувало „униніє велі", але тепер звідкись на їх млин знов потекла жива водиця. А що свої, російські джерела вже давно повичерпувались, то очевидно, що гроші прийшли з чужих джерел. Гомонять про джерела французькі, мадярські та баварські. Ще більше гомонять про вашого мериканського міліярдера Форда, який ніби-то мав дати московським монархистам аж 5 міліонів долярів. Скільки в цім правди — невідомо, але виставить того, що великі гроші у монархистів справді завелись.

Тепер приходять підстави зовнішні. Головною з них є близький термін нових парляментарних виборів у Франції. До виборів лишилось тільки одинадцять місяців, а теперішній уряд все ще не зробив „чистого стола" ані з Німеччиною, ані з поновленими відшкодованнями, ані з Росією. Особливо кепсько стоїть справа з Поруром. Франція там так загрузла, що не може тепер ані вперед, ані назад. Німеччина може провадити безчинний опір до безконечности, бо їй вже тратити нема чого: голий, мовляли, розбою не боїться. Але нинішній французький уряд, уряд Пуанкаре-Мілерана, мусить як-небудь розплутати чи розрубати цей Гордіїв вузол. Инакше близькі вибори будуть для нього такою поразкою, якої ще не бачила французька парляментарна історія.

Активність з його боку мусить бути проявлена за всяку ціну. Але проти кого? Проти самої Німеччини якось не випадає, бо й так Франція вже наступила їй на горло, „по саме годі". Лишається один вихід: натиснути на совітську Росію, скинути германофільський большевицький уряд, настановити на його місце антантофільський монархічний уряд, таким способом ізолювати Німеччину й примусити її силою доконаних фафктів до уступчивости. Кажуть навіть, що Франція вже пропонувала Німеччині, що перша звільнить Поруре, а за це остання має чесно виріктися всякого союзу з большевиками. Але Німці на це не пристали.

На це скрутне становище Франції московські монархисти й числять, готуючись до близького походу на Москву. Справді, коли добре зважити ситуацію, то доведеться прийти до висновку, що Франція мусить зробити той фатальний крок. Бо доки над Росією пануватимуть большевики, доти Німеччина матиме там вірного й відданого союзника. Коли-ж большевиків не стане, тоді Німеччина стоїть одна-однісінька перед Францією й цілком залежить од її ласки чи неласки. Як люде мудрі, Німці тоді переконаються в безвиглядности свого становища й почнуть чесно виконувати версайський договір.

На основі цих всіх міркувань і фактів у московськім еміграційнім таборі, як сказано, панує велика радість. Видатнійші монархисти масово опускають Берлін, як місто зболшевичене й небезпечне, переносячись до Парижа, Будапешту, Мінхена, Білгороду, навіть Варшави. Поміж цими містами щоденно йде жвавий обмін телеграмами, безнастанно скачуть курери, пересилаються таємничі розпорядження... Словом, підготовлення до походу на Москву робляться гарячковим темпом.

Стільки про московських монархистів.

Природна річ, що таке накупчення електрики на Сході Европи не могло лишитись без впливу й на тім українські політичні круги, що звязали свої надії з поваленнєм большевизму й з своїм поворотом до влади. Та велика роля, яку відограє нині Варшава в задумуваних політичних комбінаціях, мусила автоматично оживити надії в кругах, близьких до Пілсудського та його однодумців. Це тим більш зрозуміло, що всякий збройний конфлікт між Польщею та большевиками неминуче мусить висунути на авансцену питанне української держави.

Перед своїм походом 1920 р. на Київ Польща з легким серцем визнала уряд У. Н. Р. і заключила з Андрієм Левицьким та Петлюрою славнозвісний договір з дня 21. квітня того року. Тоді це так було потрібно. З таким самим легким серцем Польща через пять місяців визнала в Ризі совітську Україну й віддала свого вчорашнього союзника на сміх і поталу. Тоді це також було потрібно. А-ле в такім разі чому не допустити, що Польща в третій раз змінить своє слово й знов оповістить, що для неї є лиш одна Україна — Україна Петлюри й Левицького? Всяке вже бувало й всяке ще може бути.

У кождім разі дипльомати петлюрівського табору останніми часами проявляють дуже жваву діяльність. Як зачуваємо, підчас побуту маршала Фоша у Варшаві на послуханнє до нього було покликано петлюрівського премера Левицького. Доходять з Польщі також відомости, що в українських таборах інтернованих — Каліші, Ченстохові та инших — провадиться „чистка" військового складу й людей підготовлюється до думки про близький похід на Україну. Не бракує також конференцій, обміну депешами та курерами між Варшавою, Берліном, Парижем та Прагою.

Рівночасно запанував бадьорий настрій також серед українських монархистів, особливо тих, що орієнтуються на Баварщину. То колишні співробітники Скоропадського, але нинішні його політичні вороги: Полтавець-Остряниця, Бутенко та инші. Якої вони України хотять і взагалі чи потрібна їм якась Україна — цього вони самі з певністю сказати не зможуть. Але вони нерозривно звязали свою долю з долею московських монархистів, і коли до тих у віконце засяяло сонце, то якийсь проміньчик падає й на запризнених „вірних Малоросіян".

• • •

Поставивши над цею кореспонденцією старий наголовок „Порцелянові пси", ми тим самим підкреслили, як ставимось і як треба ставитись до тої метушні, що повстала в кругах московських монархистів і в певних українських еміграційних кругах. І не тому ставилось до цього скептично, що ми не хотіли упадку большевиків або вірили в їх велику силу: — в цім читач нас певно не запідозрить. Але з давнійшого досвіду історії, особливо французької, а також з гіркого українського (та московського) досвіду знаємо добре, що політичні авантюри й закордонні інтервенції — це найкращий спосіб до того щоб зміцнити той лад, який хочемо повалити.

Нема сумніву, що на Україні широкі народні маси мріють про те, щоб „хтось" прийшов і звільнив їх од зненавидженого червоного ярма. Хай то буде Петлюра, хай чорт, хай біс — аби прийшов і звільнив. Але щоб конче звільнив. Ризика тут не повинно бути. Коли-ж запитати ті самі маси, чи згідні вони на інтервенцію з неясним і непевним вислідом, яка може скінчитись і так, і сяк, і перемогою, і поразкою, тоді, думається, всі однодушно скажуть: ні, такої не хочемо!

І ще пригадується, що цілому народови не можна нічого дарувати, особливо свободи чи державности. Раз — по подарована воля вилазить боком, а друге — що вона швидко уступає місце новій неволі, ще гіршій від старої. Нарід бере її сам, коли настає слушний час, і тільки ця самим народом здобута воля може піти йому на користь.

Зрештою, міродатні чинники ще самі добре подумають і продумають, чи виводити оптані консеквенції з утвореного в центрі й на сході Европи заплутаного й напруженого становища. Не все так гаряче їсться, як гаряче вариться.

Берлін, 22. травня.

Радянин.

А. Падолист.

ПРОСТИ.

Прости, аж тисне серце жах,
Що я не знав, куди йде шлях!
Та ще прости мене скорїш,
Що я ховав на тебе ніж!

Я був глухий!—не чув твій клич,
Я був сліпий!—день був як ніч!
І ніж хтось в руки мені дав,
Його на тебе я ховав.

Та ти спалахнула вогнем,
До неба злинула вірлем
І вчув: спасай Єрусалим,
Його ногами розпяли!

Що дня, що ночи голос цей
Мов огняне стальне кільце...
Стискає, серце... й кличу: Ідім,
Щоб визволить Єрусалим!

З ОБЄДНАННЯ.

ЩЕ ОДНА ОСТОРОГА.

Від Самопомочі Військового Табору в Чехословаччині одержали ми слідуюче письмо, яке просимо помістити у Вашій часописі, щоб зберегти наших людий перед обманством:

До відома управи „Самопомочі" дійшло нині, що пан Петро Космій з Ню Йорку в листі, писанім до містостаршини У. Г. А., Евгена Краснопера, в Ліберці (Райхенбергу, Чехія) потверджує, що одержав від Красно пери слідуючу телеграму:

101 рт 34 38 Ліберець Апр 26 Петро Космій 203 Аве А. Н. И. Сіті, Ліга Горожан. Мої транспорти відїзду готові. Кошти подорожі великі. Прошу кількана́йцять тисяч долярову позичку зараз прислати телеграфічно. Виказ подложу з міста. Посадкова Немоцніце (місцева лічниця), Ліберець, Чехія.

В листі тім також згадує пан Космій про Павла Іванчишина.

Щоб остерегти Славну Лігу ! цілу Еміграцію в Америці, подаємо до відома, що ся телеграма, оскільки справді була вислана до Ліги або до кого іншого, се спроба брудного обману.

Близше про Е. Краснопера а евентуально і Павла Іванчишина поінформуємо пізнійше.

Е. Краснопера, знаний добре українській еміграції Ч. С. Р., з ніякими транспортами не має нічого спільного, а під сю пору находиться в лічниці.

Просимо у відповідній формі повідомити всі Організації про се. Жертв просимо не висилати нікому приватно, бо теперь еміграція знаходиться в стадії притоповань до ліквідації (значить, повороту до краю) і при тій нагоді стараються морально лекші індивіди використати все, не виключаючи і злочинів, щоб придбати собі якусь користь.

Для збирання і передавання гроший адресатам найбезпечнійший „Центральний Комітет — проф. др. Степан Смаль-Стоцький, Прага, готель Імперіял", і Т-во „Самопоміч", Йозефів.

Для безпеченства належало би і приватні грошеві посилки висилати на руки сих двох інституцій, бо їм легко провірити присутність адресата в Ч. С. Р. і тотожність його особи.

Для переведення повороту до краю, складається тепер відповідний Комітет в Празі, і оскільки той Комітет буде потребувати грошевої підтримки зі сторони нашої суспільности, звернеться до неї отвертим письмом через пресу.

Поодинокі особи не висилають ніяких транспортів і тому всякі такі зазиви належить нехтувати, а зміст писем та імена тих людий просимо подавати нам до відома.

З глубокою пошаною

ЗА УПРАВУ „САМОПОМОЧІ":

Корнило Крушельницький, голова.

Обєднаннє Українських Організацій подало вже свою осторогу перед ляцькими провокаторами, які певно тепер дальше будуть використовувати кожду нагоду для обманства і дескредитовання українських інституцій.

Подаємо ще раз до загального відома, що Обєднаннє Українських Організацій стоїть з тісній звязи зі всіми українськими організаціями як у краю так і на еміграції і тому у всіх справах всі організації краєві і з еміграції звертаються просто до Обєднання. Про кожді осібні поклики до поодиноких осіб просимо негайно повідомити Обєднаннє Українських Організацій. В теперішній переходовий час потрібно як найбільше сцентралізовання всеї праці, щоб уникнути непорозуміння та обманств. По всі інформації у справі ріжних збірок і посилок звертайтесь до канцелярії Обєднання, а там дадуть Вам негайну і точну відповідь.

Обєднаннє Укр. Організацій в Америці.

OBYEDNANYE

136-8 So. 4th Street, Room 608, Philadelphia, Pa.

З ОБЄДНАННЯ.

До СТРІЛЬЦІВ І СТАРШИН УКР. ГАЛ. АРМІЇ.

На поклик Обєднання не всі Стрільці і старшини Гал. Армії подали свої адреси.

Для евіденції і порядку, щоб іменем Стрільця не користувались усякі обманці і провокатори, повинні всі, ще досі не зголошені Стрільці і старшини, подати свої назвиска й адреси до канцелярії Обєднання. Канцелярія хоче оголосити список всіх членів Гал. Армії, які живуть в Америці, щоб наша суспільність була зорентована і на місці могла вилапати всяких провокаторів, які множаться в застрашаючий спосіб. Подаємо притім, що не ходить тут о чисто політичні переконання, а лиш справдженнє, чи він є членом Гал. Армії чи ні.

Всі особи з поданнем, в якій хто частині служив, і які має при собі документи з армії, проситься слати негайно до Обєднання.

Обєднаннє Укр. Організацій в Америці.

ПРИЇЗД В АМЕРИКУ

Приписи і пояснення для приїзджаючих імігрантів.

(На основі іміграційних законів і розпоряджень американського Іміграційного Уряду).

1. Провірка прибуваючих чужинців.

По прибуттю корабля до порту в Ню Йорку, чи якого иншого порту, перші підїзджають до його на човнах і оглядають його урядовці морської служби, які оглянувши корабель і провіривши його документи дозволяють йому заїхати до порту. Після них входить на корабель митова сторожа, іміграційні урядники і лікарі з державного Уряду Здоровля і в свою чергу переглядають пасажирів. За той час корабель прибиває до берега.

Іміграційні урядовці передівсім переглядають подорожні папери усіх пасажирів усіх кляс і випускають американських горожан на сушу. Чужинці мусять ще перейти лікарські оглядини і точнійшу провірку документів. Насамперед, ще на корабли оглядають пасажирів і провірюють пашпорти подорожних першої і другої кляси. Ті з них, які є здорові і мають усі документи в порядку можуть теж сейчас покинути корабель. Хорих пасажирів, та таких, яких пашпорти треба докладнійше переглянути задержують на кораблі і відсилають на Елис Айленд (остров біля Ню Йорку) для точного екзамену.

Всіх пасажирів третьої кляси, чужинців, не-горожан Злучених Держав, тому що їх є звичайно дуже богато і корабель не мігби ждати, поки усіх не переглянуть, перевозять на Елис Айленд. Тут їх в першу чергу кождого зокрема оглядають американські лікарі. Роблять це тому, щоб переконатися, чи нема між ними хорих на заразливі недуги або нездорових на умі. В кого вони найдуть таку слабість, тих опісля ще раз передивляє окрема комісія слідча і рішає чи допустити їх до Злучених Держав, чи відіслати домів.

Тих, які перейшли успішно лікарські оглядини, випитують, теж кождого зокрема іміграційні урядники-інспектори. Вони мають перед собою спис пасажирів з корабля і провірюють, чи кождий з імігрантів подає про себе ті самі відомости, що їх подав корабельній компанії у тім порті, де вісідав на корабель, чи його документи в порядку і чи по закону можна його допустити.

Рівночасно тут переконуються також, чи імігрант вміє читати. Для того дають йому картки, на яких у ріжних мовах є виписані слова з святого письма. Імігрант сам вибирає собі мову, на якій хоче читати і на тій мові мусить прочитати яких трийцять до сорок слів.

Коли провірка випаде задоволяючо, тоді сейчас пускають: хто їде до Ню Йорку, того на пором, а хто далі, до зелізничої каси, де помагають йому купити білет і найти потрібний поїзд.

Тих чужинців, яких по перших оглядинах не допущено до Злучених Держав, або яких іміграційна квота є вже вичерпана (іміграційна квота — це є число імігрантів, з одного краю які у однім місяци чи році мають право приїхати до Америки), віддають до переслухання окремій Слідчій Комісії.

Вони всі ожидають остаточного рішення на Елис Айленд, де є окремі спальні і їдальні, удержувані коштом тих компаній, які привозять пасажирів. Для хорих є тут шпиталь.

В окремім відділі мешкають так звані „тимчасово задержані", яких затримують до часу, поки не приїде по них хтось зі знакомих, або не пришлють їм потрібних грошей. Звичайно це питаннє кількох днів задержки на Елис Айленд. Окремо тримають „задержаних до окремого слідства" яких справу має розглядати окрема слідча комісія. А врешті окремо тримають тих, кого завертають домів, або хто по неприхильним рішенню слідчої комісії зробив відклик до Секретаря Праці у Вашингтоні і жде на вирішення цего відклику.

2. Окремі слідчі комісії і відклики до Вашингтону.

Окремі Слідчі Комісії допитують і рішають в тих случаях, коли перші іміграційні урядовці або лікарі заявились проти допущення імігранта до Злучених Держав, або коли вони сумніваються, чи пустити його чи ні. Ті комісії складаються кожда з трех іміграційних інспекторів, назначених Секретарем Праці.

Комісія розглядає факти, подані лікарями і іміграційними урядниками та переслухує самого імігранта. Кождий, хто стає перед слідчою комісією, має право доказувати, що його повинні допустити до Злучених Держав, може покликуватись на документи та свідків і комісія мусить взяти його докази під розвагу. Переслухуваний має теж право зажадати, щоб при допиті був хтось з його свояків або знакомих.

Розглянувши цілу справу комісія вирішує, чи імігранта впустити в Америку, чи відіслати назад. Від неприхильного вирішення Слідчої Комісії він може на протязі 48 годин відкликатись до Секретаря Праці і то або сам, або через якесь товариство, через родину, приятелів або й через адвоката. Одначе коли імігрант хорий на чахотку (сухоти) або на яку иншу тяжку заразливу слабість, або коли він слабоумний чи божевільний, тоді рішення слідчої комісії вирішує і відклику до Вашингтону робити не можна.

Коли недопущений імігрант зробить відклик до Секретаря Праці, то його не відсилають з Америки, але держуть на Елис Айленд так довго, поки не прийде відповідь з Вашингтону. Секретар Праці може скасувати рішення Слідчої Комісії і вирішити, щоб чужинця допустити до Злучених Держав, або може на основі свого права позволити йому на часовий побут в Америці, може зажадати додаткового слідства, або врешті може потвердити рішення Слідчої Комісії .

Коли остаточно вирішено відіслати імігранта назад, тоді корабельна компанія, яка його привезла, мусить даром відвезти його до того краю, звідки він приїхав. У тих случаях, де урядники корабельної компанії могли вже наперед знати, що імігранта не допустять до Злучених Держав (не вміє читати, або очевидно хорий) компанія зобовязана вернути кошти подорожі до Америки. Відіслані домів чужинці мають право приїхати знов до Злучених Держав щойно по році. Старатись скорше о дозвіл на вїзд можуть лиш ті, котрих не допущено тому, що квота їх краю була вичерпана.

3. Часовий дозвіл за порукою (бондом).

Деяких чужинців, які по закону не малиби права на вїзд до Злучених Держав, у деяких случаях допускають на якийсь час за зложеннем грошевої поруки (залог — бонд) в висоті 500 долярів. Таким способом можуть бути допущені хорі, що їдуть лічитися до американських лікарів, тому що у їх краю немає відповідних специялістів. Люде фізично слабі (одначе не тяжко і не заразливо хорі) і каліки, яких по закону не допускають, коли є сумнів, чи вони моглиб найти собі прожиток в Америці; студенти, яких квота вичерпана, а які хочуть вчитись в американських школах. У всіх тих случаях рішає Секретар Праці, чи такого імігранта допустити за залогом, чи ні. Так допущені чужинці мають право побуту не довше, як шість місяців.

Без залога можуть бути допущені деякі чужинці на основі так званого квотового закона (хоч квота їх краю є вичерпана), але теж не довше як на 6 місяців; а саме коли можуть доказати, що приїзджають сюди за якоюсь орудкою або в гості і що полагодивши своє діло виїдуть назад.

4. Шпитал для прибуваючих чужинців.

Коли імігрант приїзджає хорий, його беруть до шпиталя на Елис Айленд де стараються його вилічити і лише у случаю, коли це неможливо, завертають його назад. Приміром у 1922-ім році 16.094 хорих вилічено і допущено по тім до Злуч. Держав, а лише 1015 депортовано. Були це або хорі на умі, або недужі на венеричні хороби, чахотку або египетське запалення очей (трахому). Та навіть в випадках тих хоріб, коли недужим є жінки або діти, які їдуть до своїх чоловіків або батьків, можна внести просьбу до Секретаря Праці і він може дозволити лічити і ті хороби, та по виліченню допустити тих дітей чи жінок на сушу. Лише тоді хтось з родини чи знакомих мусить зобовязатися оплатити кошти лічення.

5. Опіка над приїзджаючими жінками.

Жінок на загал обовязують ті самі приписи, що й усіх. Виїмкове правило лиш таке, що жінки, матері, баби, незамужні та повдовівші дочки американських горожан, або тих чужинців, яких допущено вже до Злучених Держав і врешті дівчата, які їдуть, щоб повінчатися з американськими горожанами, котрі служили в армії чи фльоті в часі світової війни, всі ті жінки не мусять вміти ні читати ні писати і допускають їх неграмотними.

Дівчата, які їдуть до Злучених Держав, щоб тут повінчатися з нареченими, мусять вже перед американським конзулем (для того, щоб дістати візу) виказатись доказами, що їх наречені мають з чого удержати жінку. По приїзді їх не допускають на сушу доти, поки наречений не приїде по них і не повінчається з ними зараз же на іміграційній стації. Таке правило тому, що часто несовісні мущини обманювали дівчат і заманивши їх сюди, примушували віддаватися проституції. У случаях, коли наречений живе далеко від пристані, іміграційний уряд віддає дівчат під опіку „Товариства Помочі Подорожуючим" і воно вже дбає, аби дівчина безпечно заїхала на місце і там повінчалася.

Хто хоче спровадити свою наречену, мусить раньше післати її точний виказ свого майна, ощадностей і заробітків та урядову заяву, що сейчас по її приїзді він з нею повінчається. Той виказ і ту заяву він мусить заприсягнути у нотаря, а наречена має предложити її американському конзулеви.

Колиж хтось хоче спровадити свою суджену, та не думає з нею зразу вінчатись, тоді він мусить подбати, щоб якась поважна страша жінка в листі до судженої зобовязалася опікуватись нею, аж до вінчання. Взагалі усі дівчата, які їдуть самі до Злучених Держав, мусять мати такі листи з запорукою опіки, а то не дістануть візи.

6. Діти і опікуни.

Дітей нище шіснайцяти літ, які приїзджають самі, без батька і без матери допускається лиш після допиту окремої Слідчої Комісії. Їх задержують на Елис Айленд, поки сам батько або мати не приїдуть їх забрати. Одначе, хоч дитина не їде до батька або матери, її допускають, як що вона здорова і сильна і як що вона їде до когось з близьких свояків чи приятелів. Лиш тоді ті своякн або приятелі мусять заявити, що вони хочуть взяти ту дитину, за свою (адоптувати) та мусять доказати, що можуть подбати за неї, післати її до школи і що не пустять її до роботи, поки вона не доросте.

Діти, які їдуть сюда, щоб ходити до спеціяльних шкіл, мусять виказатись, що мають відповідні гроші на науку, що ними хтось тут буде опікуватись та мусять зложити певну поруку — залог.

Коли дитина, або хорий, безпомічний чоловік (каліка) приїде під опікою другої особи і його не допустять до Злучених Держав чі коли іміграційні власти вирішать, що йому та опіка є конче потрібна, тоді завертають і його і його опікуна назад до краю, звідки вони приїхали.

Коли приїде ціла сімя і батько, чи який инший член родини, від котрого сімя залежна, захоріє по дорозі і його при вїзді мусять взяти до шпиталю, то останні члени сімї мусять ждати, поки він не подужає і щойно тоді рішається, чи вони будуть допущені, чи ні. Коли-ж вони зможуть доказати, що хорий член сімї не конче потрібний для їхнього удержання, тоді, по зложенню відповідної суми, потрібної на лікування хорого, позволяють вийти на сушу.

Ці постанови є важні тому, що часто подорожні беруть на себе обовязок опікуватись по дорозі дітьми, чи безпомічними особами, не знаючи, що коли тих послідних не допустять до Злучених Держав, то й вони самі мусять з ними вертатися. Лиш у виїмкових случаях, коли можна найти другого опікуна на поворотну дорогу, Секретар Праці позволяє таким товаришам подорожі віхати од Злучених Держав.

Коли когось з наведених причин завернуть домів, то він має повне право знов приїхати до Злучених Держав без попереднього позволення, як звичайний імігрант. Також діти, яких завернено тому, що їм не було шіснайцять літ і були без опіки, можуть приїхати, коли вже мати-муть шіснайцять літ або хтось ними заопікується..

7. Допущення чужинців, які вже жили в Злучених Державах.

Загальне правимо таке, що чужинці, які вже жили в Злучених Державах і тільки часово виїхали та вертаються назад, підлягають при вїзді тим самим законам, що і други імігранти. Вони мусять піддатися і лікарським оглядинам і оплатити вїздову таксу та перейти допит з боку іміграційних властей.

Від того загального правила є одначе кілька виїмків. Передовсім ті чужинці, які жили тут на протягу семи літ без перерви, можуть бути допущені до Злучених Держав, хочби всі законні постанови були проти їх допущення. Вони мусять лише доказати, що мають постійне місце побуту в Злучених Державах і що виїхали лиш на короткий час з наміром вернутись назад. Колиб іміграційні урядники вагалися, чи допустити їх чи ні, справа мусить бути негайно предложена Секретареви Праці.

Чужинці, які жили в Злучених Державах, мають теж деяку полекшу при вїзді, а іменно їх допускають без огляду на те, чи вони вміють читати, чи ні. Одначе вони теж мусять доказати, що покидаючи Злучені Держваи вони мали намір вернутися.

До усіх чужинців, які вже якийсь час, довше чи коротше перебували в Злучених Державах і які зможуть виказатися заявою заприсяженою у нотара (афідевітом) що вони при виїзді мали намір вернутися, не відносяться приписи про квоту. Їх допускають до Злучених Держав без огляду на те, чи приписане число імігрантів їх народности вичерпане чи ні. Це улегчення важне одначе лиш тоді, коли чужинець не перебував довше, як шість місяців поза границями Злучених Держав. Колиж він виїхав був на довший час, то при вїзді мусить або виказатися, що він не міг швидше вернутись, або підлягає тим самим приписам, що чужинці, які приїзджають перший раз.

Коли до чужинця, який перебуває в Злучених Державах, приїде жінка або малолітна дитина і покажеться, що вони є хорі на якусь заразливу недугу, то їх не відсилають назад. Коли недуга не є небезпечна для окруження, їх випускають на сушу, а то їх лічать, коли батько чи чоловік беруть на себе кошти лікування.

Хто має в старім краю родину або знакомих, які вибираються до Америки, повинен післати їм ті числа ґазети, у яких напечатані отсі приписи, щоб в цей спосіб улегчити їм добуття дозволу на вїзд і сам приїзд та пояснити їм ті формальности, які їм по дорозі і при вїзді прийдеться перебути.

ДОПИСІ

ЛУДЛОВ, МЕСС.

Вже тільки короткий час!

Є тут у нас товариство ім. Ів. Франка, від. 253 У. Н. С., яке розвивається дуже гарно і у якому стоять самі свідомі українські патріоти. Але є тут щось півтретя московських рабів, які величають себе большевиками. Вони пригадують нам нерозумних дітваків, які обвалялися від ніг до голови грязюкою та ще й хваляться: Дивіть кілько на нас болота!

Дітям не подивуєшся, але щоб дорослі люди чванилися глупотою і падлюцтвом, на це вже їм вимівки нема. Бо нині вже цілий світ знає, що большевики вимордували більше десять міліонів українського населення, що вони зруйнували та спустошили наш край. Хто ще нині зве себе большевиком, то так само, якби кричав у голос: Дивіть, який я підлець та темняк на славу! Мій нарід вбивають, а я катам плещу в руки, що вміють мучити і мордувати моїх людий!

Ті туполоби беруться критикувати У. Н. С. і „Свободу"! Та вам, нещасні, дорога у шпиталь божевільних або на суху гиляку, а не мішатися до українських справ! Колиб із вас можна ще щонебудь путнього зробити, взявби ся переконувати вас, але для вас вже воріття нема! Ви вже пропащі, бо у вас нема ані розуму, ані чуття, ані чести. Ви гнилі трупи без души. Вам нема місця в українськім гурті, бо ви жиючі розсадники зарази. Не стану витрачувати більше слів про вас, бо шкода місця у часописі.

Натомість звернуся оцим до всіх чесних Українців, які ще не належуть до У. Н. С. і кличу до них, як до рідних братів: Користайте з нагоди! Без вступного приступайте до нашого тов. ім. Івана Франка і без вступного ставайте членами У. Н. С.

Вже не так скоро буде така спосібність, щоби таким дешевим коштом стати членом нашої організації. Не відкладайте на пізніще, бо ніхто з вас не знає, чи буде здоров та чи може не жде вже, як то кажуть, смерть за дверми.

У вас жеж жінка, діти, рідня! Вашим обовязком є забезпечити себе на припадок слабости і смерти. Нехай не плачуть на нас, що оставили їх безпомічними! Нехай не згадують про вас, що не мали для них співчуття, серця!

Кождий Українець знає, що У. Н. С. це найпевніща запомогова організація в Америці та ще знає і це, що наша організація патріотична та що у ній гуртуються усі наші свідомі люди.

Користайте із короткого уже часу! Постарайтеся, щоби у червні стати членом, через що заощадите кілька долярів, які мусілиб видати за вступне.

Українці й Українки! Згуртуймося усі разом в могучу і грішми і членами і духом Союзову громаду!

Союзовець.

ПОЛІССЄ

Ой Поліссє дорогеє,
Коли тебе увиджу?
Колиж ворога проженеш,
Котрого я ненавиджу?
Ой дивись дивись, брате,
Що лях злий творить:
Нашу милу Україну
Знищити хоче.
Руба, ріже наші ліс і
І будує доми.
На се лях нам скаже:
То так барзд вигодне.
Та нам не вигідне,
І нас то не тішить
Бо наша країна
Користати хоче.
Ой втікай, втікай,
Ти проклятий ляше,
Бо ми тобі та покажем,
Що це то есть наше.
Немаж тобі місця,
Нема у Поліссі;
Не маєш ти діла
І до нашого Біловіжа.
Іди-ж ляше, до Варшави
Тає твоє есть місце,
І скажи всім ляхам,
Щоб нас не лізли.

П. Веременко (Поліщук).

СПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

До українського громадянства.

Український Громадський Комітет в Ч. С. Р. в своїй культурній діяльности досяг уже певних успіхів: одкриття Господарської Академії, Матуральних Курсів, Вищого Педагогічного Інституту, що дає ґрунт для розвитку великої наукової праці й організації живих громадських сил. Коли ще прилічити до цього Український Університет в Празі та Матуральні Курси в Йозефові, то можна сказати, що українська еміграція організацію середньої і вищої шкільної науки закінчила. Три вищих і дві середні школи — це, як на сили української еміграції в Чехословаччині доволі.

Але істнованне цих шкіл викликає потребу створення наукової літератури для вищих і середніх шкіл (підручників, курсів, справочників, мап, статистичних збірок, атласів і т. д.). 2,000 студентів Українців тільки в одній Чехо-Словаччині. Колиж обрахувати все студентство наше по закордонних країнах (біля 4,500 осіб(та взяти на увагу потребу в науковій літературі тільки на західних землях України, не кажучи вже про Велику Україну, то виявиться, що є не тільки велика потреба, але є справді і великий попит на наукову книжку, про що свідчать російські книгарні в Берліні та в Празі, де українське студентство і кождий наш інтелігент залишає значні суми. На великій Україні українську книжкову продукцію вбиває жорстоко московська окупація, що поставила собі метою знищення української національної творчости й культури. Не ліпше стоїть справа і на західних землях, де лютий проти-український режім доводить до таких же майже наслідків, як і на Великій Україні. Українського капіталу ні в краю ні закордоном нема; селянсько-робітничі та інтелігентські маси перебувають скрізь у злиднях; ніхто один не може своїми засобами взяти на себе таку велику вагу як видання солідних наукових книжок.

Отже, треба всім свідомим громадянам взяти разом цю справу на себе. Наші школи мусять істнувати, студенство мусить мати науку українською мовою і українською книжкою.

Длятого ми всі мусимо обєднати наші сили і створити ще одно велике культурне українське діло закордоном: **Українське наукове видавництво.**

Для досягнення цієї мети Український Громадський Комітет в Ч. С. Р. постановив на підставі § 5, літ. „і" свого статуту створити **Український Громадський Видавничий фонд** шляхом **позички** коштів у всіх Українців, для яких не чуже діло розвитку національної культури.

Для створення Українського Громадського Видавничого фонду приймаються такі засади:

1. В цій справі мусить приняти участь кождий Українець відповідно до своїх засобів.

2. Український Громадський Комітет гарантує повернення кредиторам позички після першої їх заяви про те.

3. Сума позички-вкладки 1,000 К. ч.

4. Підписувати позичку можуть як інституції так і окремі особи.

5. Позичку можна вносити частками і в складчину.

6. Розпорядження Українським Видавничим Фондом належиться Українському Громадському Комітетови та кредиторам його в цій справі, що здійснюється в такий спосіб:

Всі особи, що дадуть позики не меньше 1,000 к. ч., входять в склад Видавничої Ради, яка виробляє плян праці в порозумінню з Управою У. Г. К. і доглядає за його переведенням, через вибране нею Бюро, що складається не меньше як з 5 осіб і працює по її вказівкам.

7. Український Громадський Комітет на правах вкладчика у Видавничий Фонд посилає у Видавничу Раду 5 своїх представників.

8. Дійсним членом Видавничої Ради може бути кожда особа (чи Товариство, інституція), котра позичить не меньше 1,000 к. ч. Хто виплатить хоч 100 к. ч., допускається у Видавничу Раду з дорадним голосом аж доти, доки його вкладка не збільшиться до 1,000 к. ч., коли він стає дійсним членом Ради.

Студенти, робітники і селяни можуть, виплачуючи місячно по 10 к. ч., обєднуватися і висилати до Видавничої Ради своїх представників по одному на кожду вкладену 1,000 к. ч.

9. В першу чергу друкуються наукові книги для українських вищих і середніх шкіл (курси, лекції, окремі твори українських авторів, переклади з чужих мов), а також книжки для самоосвіти з усіх галузів знання.

10. Перевірка сум і видавничої праці робиться спеціяльними контрольними комісіями, вибираними Видавничою Радою, і звіти публикуються в часописях.

11. Український Громадський Комітет гарантує своїм майном і засобами повернення позичок після домагання, але перше повертання може наступити тільки через рік після внесення позички.

12. Кредитори мають право на одержанне всіх видань, виданих коштом Громадського Фонду, по зниженій ціні.

13. Першим днем внесення позички на Український Громадський Видавничий Фонд Український Громадський Комітет призначає **1. травня, 1923 р.**

14. Гроші можна вносити безпосередньо чи пересилкою по почті в касу У. Г. К. або на спеціяльний рахунок в Леґіобанку (Прага) під назвою „Український Громадський Видавничий Фонд".

Український Громадський Комітет оповіщає, що він, як інституція, буде вносити в фонд щомісячно по **три тисячі к. ч.**

Українські Громади! Професори, студенти, селяни, робітники! На створенне української наукової літератури — цього найбільшого твору, який еміграція може піднести свому народови, несіть щомісячно позичку, хто скільки може! І це буде доказом Вашої дійсної активної любови до свого рідного краю.

Розпочинаймо гуртом цю велику культурну справу!

Звіт про позику буде щомісячно публікуватись.

Прага, 24. квітня, 1923.

УКР. ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ:

М. Шаповал, голова Управи; члени Управи: **Н. Григоріїв, М. Галаган**; Секретар **Хв. Сушевич.**

ДЕЩО ПРО ІНДІЯНСЬКЕ ПЛЕМЯ СІЮ

(З Американського Географічного Товариства)

Перед кількома тижнями представники індіянського племени Сію внесли перед судом скаргу проти федерального Правительства, у якій домагаються виплати кількасот мільонів долярів як відшкодовання за неправно заняті „блідими лицями“ свої прадідні землі. При тій нагоді Американське Географічне Товариство нагадує історію цего колись великого племени.

Попри племя Овджібва Сію-Індіяни є найчисленнійшим індіяньским народом на північ від Мексико, та безумовно найбільше войовничим з усіх племен північної Америки. З того часу, як вони жили на дорозі зі східних стейтів до Каліфорнії і до Орегон, кроваво записались у памяти перших переселенців і пійонірів, які йшли на захід імена їхніх ватажків як „Червоної Хмари“, „Божевільного Коня“, „Дощ в Лице“ та широко звісного „Сидячого Бика“ — Сіттінґ Була. Від поодиноких сіюських родів одержали свою назву стейти Дакота, Міннесота, Небраска, Арканзас, Айова та Мізурі, та місцевости Омага, Кензас і инньші.

Перед приходом білих племя Сію жило у лісистих околицях над берегами Атлянтийського океану. Під напором білих воно вивандрувало на захід, де посідання коней та стріча з водами перемінили їхній спосіб життя. Називали вони себе Дакотами, а назва Сію є французьким перекрученням овджібського слова, яке означає „малі вужі“ або „вороги.

У свойловній домівці Сію боронились проти приходу білих. У війні за незалежність Злучених Держав стояли по стороні Англії і щойно у 1825-ім році на „Собачі Прерії“ у теперішнім стейті Вісконсин заключено з ними мир, де за ними оставлено територію занимаючу половину теперішної Миннесоти, дві третини обох Дакот і великі части теперішних стейтів Вісконсин, Айова, Мізурі і Вайомінґ. У 1837-ім році Сію продали усю свою землю на схід від Міссісіпі, а у 1851-ім більшу частину Міннесоти. Та виконування умов того купна викликало між ними невдоволення і 1857-ім році вони вирізали богато поселенців на границі Айови і Міннесоти. 1862-го року масакра повторилась і в ній згинуло більше чим 1000 кольоністів. Бої з Сію тревали тоді шість літ і аж в 1868-ім році заключено з ними мир, який незабаром зломали білі майнери, які посунулись до „Чорних Горбів“ шукати за золотом. Пішли переговори, щоб Сію помістити в окремих резерваціях, та тодішний їх вождь славний „Сидячий Бик“ підняв повстання і у 1876-ім році біля Літл Біґ Горн окружив кілька соток американської кавалєрії і вирізав їх в пень. Коли прийшла поміч, „Сидячий Бик“ втік до Канади і Сію мусіли приняти услівя уряду та приняти пять резервацій на життя. Резервації ті були о половину меньші, як їх дотеперішні посідости. „Сидячого Бика“ помилувано і позволено йому вернути. Та в 1891-ім році він почав на ново заворушення, тим разом на релігійнім тлі. Коли хотіли його арештувати він почав ставити опір і згинув від кулі американського урядника. Заворушення закінчилося масакрою Сію, у якій їх згинуло більше, чим 300.

Від того часу Сію не хватались вже за зброю, і місто лука та рушниць вони тепер доходять вже своїх прав модерною зброєю — судом. Не знати лиш, який буде успіх цеї зміни їхнього способу воювання.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Бр. св. о. Николая, від. 5 повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу, 9. червня в домі Антона Климишиного під ч. 819 Друга Евня, точно о годині 7.30 вечером. На порядку нарад суть важні справи до полагодження, тож проситься всіх членів явитись на мітинґ. — П. Коцан, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156 повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, 10. червня о 6. годині вечером в домі Івана Ґарасіка під ч. 168 Мекелвен ул. На порядку нарад будуть важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Я. Ташик, предс.; І. Чопик, секр.

КОВТСВИЛ, ПА. Тов. Б. Хмельницького, від. 248 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудется в неділю, 10. червня у церковній гали при Чарлс ул. о 1. годині пополудни. На тім мітинґу будесь принимати нових членів без вступного, а контрольори здадуть піврічне справозданне, тому обовязком кождого члена явитись на мітинґ. Члени, котрі довгують, мають вирівнати свої залеглости. З неявившимся членом поступиться після ухвали. — Т. Бринґілевич, пр.; И. Летнянчин, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 10. червня в Українській гали під ч. 2240 Ґрейлинґ ул. Товариші! Проситься Вас прийти, бо суть важні справи до полагодження. Комітети, котрі були вибрані до балю, мають прийти і здати справозданне. — П. Гищук, секретар.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. о. Николая, від. 183 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 4. годині вечером в неділю, 10. червня в церковній гали під ч. 9211 Чансей Евню. Контрольна комісія здасть стан каси і будуть другі справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Дороцький, пр.; П. Бабяк, секр.

ВИЛКСБЕРИ, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 278 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться зараз по Службі Божій 10. червня в церковній гали. Неявившийся член заплатить кару 1 доляра, а урядник 2 дол. — И. Гоменюк, предс.; И. Крохмалюк, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Тов. Івана Франка, від. 93 повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о годині 2.30 пополудни в неділю, 10. червня в гали під ч. 95 Сентрал ул. На порядку нарад звіт уряду, звіт контрольної комісії і принимание нових членів. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — П. Тітик, предс.; М. Прух, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Січові Стрільці, від. 44 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 10. червня о годині 2. попол. на укр. православній гали. Проситься, щоби усі члени прибули і заплатити свої вкладки, а також щоби привели нових членів, бо се останний місяць що принимаєсь без вступного. — А. Потіха, предс.; А. Мазур, кас.; Л. Демчик, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о годині 7.30 вечером в вівторок 12. червня в церковній гали під ч. 303 Гудсон Евню. Проситься членів аби явились на мітинґ і виповнили вкладки. Буде обговоренню пікніку. — А. Бабій, предс.; М. Антонів, секр.

BOUND BROOK, N. J.

Отсим повідомляється, що ЗБОРИ В СПРАВІ БУДОВИ ШКОЛИ І ЦЕРКВИ відбудуться в суботу, дня 9-го червня о годині 6. вечером в гали під ч. 42 North St. Тимчасовий комітет запрошує всіх братів і сестер з Бавнд Брук і околиці прибути на збори на означений час. На зборах переведеться потверджение комітету або вибір нового та уложиться плян будучої праці. — КОМІТЕТ.

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

ПРОСВІТА, ТОРГОВЛЯ, ПРОМИСЛ!

(З канадійського „Укр. Голосу“).

До недавного часу Українці в Канаді глядїли на старий край, як на жерело своєї сили.

Лишаючи на боці те, що свіжа іміграція, яка нас чисельно скріпляла, приходила зі Старого Краю, ми вперто трималися думки, що Старий Край доставчить нам також людий, які могли би нами опікуватись показувати нам дорогу, провадити нас.

Старий Край мав також бути прибіжищем для нас і наших дітей. Скороб тільки відносини в Краю упорядкувалися, або скороб тут відносини погіршилися, ми могли б вертати до Краю, бо там ще місця доволі, а тут ще довгі літа буде Канада для нас і дітей наших чужиною.

Навіть обороною мав бути для нас Старий Край. Сильна і велика українська держава викликалаб повагу для нас на чужині і якби кому з нас діялася кривда, то українська держава за нас моглаб упімнутися.

Могучі світа сего немилосерно розбили такі наші мрії і надії. Вороги українського народу не допустили до того, щоби повстала українська держава. Український нарід дальше в неволі і ся неволя під деякими зглядами є ще страшнійша, чим та, що її терпів сей нарід перед десяти літами. І той Старий Край, на який ми призвичаїлися глядіти, як на жерело своєї сили, зачинає тепер глядіти на нас, як на жерело своєї сили.

Канадійські Українці стали супроти Старого Краю в тім відношенню, в якім був перед війною Старий Край супроти канадійських Українців. Перемінилися ролі.

І в інтересі Старого Краю, як і в нашім власнім інтересі, є, щоби ми як найскорше зрозуміли свою теперішню ролю.

В нашім інтересі є зрозуміти, що наша доля є звязана з Канадою. Нам лише так добре буде, як добре зуміємо собі зробити. Як самі собі постелимо, так будемо спати. На ніяку ласку ні з якого боку не сміємо надіятися. Ні на ласку, ні на згляди не сміємо надіятися. Маємо надіятися тільки на свою власну працю, на свої власні здобутки, на свої власні сили.

Ми мусимо звернути свою увагу передовсім на устроєння свого власного життя, життя в Канаді. Навіть з того згляду мусимо на се звернути увагу, що чим лїпше будемо самі матися, тим більше будемо в стані помочи матеріяльно Старому Краєви. А матеріяльна поміч є властиво найголовнійшою, якої Старий Край від нас ожидає.

Абиж як найкраще устроїти своє життя в Канаді, треба увійти в то життя, а не стояти осторонь від него. Нам треба бути вповні канадійськими горожанами, а не поводитися, неначеб ми тут були тільки тимчасовими гістьми. Нам треба цілою душею займатися усіми громадськими справами і рішати їх з тим переконанием, що рішаємо їх на добро своє і своїх дітей. Нам треба входити в краєву політику і в краєві організації не для хвилевої вигоди, але з обрахунком на довгі літа наперед.

Як в громадських справах, так само і в приватних. Нікуди не дивитися, що досі ми жили більше з дня на день. Ми не дивилися перед себе на далеку віддаль. І наш доробок не є такий, який повиненби бути, колиб ми були жили більше практично. Ми не поступали як слід ні під зглядом матеріяльним, ні під зглядом духовним.

В нас є читальні і народні доми, але мало в них членів і яку роботу ті члени роблять!

В нас є вже свої учителі, адвокати і лікарі. Але кілько їх є? Кілько ще чужих професіоналістів мусять нас обслугувати, бо своїх брак?

Маємо й своїх склепарів. Але у кождій провінції можна їх ще порахувати на пальцях. А жидівських та англійських склепарів в чисто українських околицях є тьма-тьменна.

А про промисловців нема що й говорити. У нас для промислу така ногода, що іменем промисловців принято в нас називати злодіїв та обманців. Тимчасом в инших народів промисловці — се сила нації.

У нас властиво розпадаються люде на дві суспільні верстві: фармерів та робітників. Але й ті верстви не все відповідають подібним верствам у других народів. В нас майже нема освічених фармерів, що моглиб у своїй околиці служити за примір (хиба своєю працьовитістю дали примір!), а наш робітник є майже правильно спеціялістом тільки від піки та шуфлі.

Ми мусимо сказати собі, що страшна річ навіть признаватися до такого стану.

І коли ми нині бачимо себе засудженими на те, щоби свій вік тут кінчити, святий обовязок супроти наших дітей наказує нам подбати о те, аби бодай для них отвирався ясніший світ. Всі наші сили повинні бути обернені на те, щоби український нарід в Канаді піднісся духово і матеріяльно. Ми повинні звернути свої очи на три ціли, що можуть сей нарід піднести. А ті ціли є: Просвіта, Торговля, Промисл!

Просвіта — се для дітей школи, як найбільше школи; для старших — читання книжок та газет.

Торговля — се склепи, українські склепи серед Українців і — українські діти в англійських склепах та торговельних школах.

Промисл — се наука ремесла для дітий, що з якоїсь причини не мають спромоги кінчити університетів.

Коли кожда українська дитина в Канаді буде знати бодай ремесло, як не якусь дилікатнійшу професію, то будемо могли сказати, що наш нарід піднісся.

Коли в нас будуть ремісники, то буде в нас і промисл, буде торговля, український нарід буде богатий. А нині тільки з тим народом числяться, котрий має богатство. Не вірите? Подивіться на Жидів. Коли серед них є робітників, що роблять пікою та шуфлею? Найгірший серед них знає бодай кравецтво, бодай годинники вміє направляти, а як немає нагоди навчитися ремесла, то бодай фляшки по заулках збирає і перепродує, поки не заробить на стільки, щоби заложити бодай маленький склепик зі старими річами.

Канадійські Українці повинні приняти собі три заповіди, які мають мати на памяти встаючи і лягаючи, при забаві і при роботі, а ті заповіди є: 1. Просвіта, 2. Торговля, 3. Промисл.

З тими заповідями ми собі і в Канаді честь та силу здобудемо і Старому Краєви в пригоді станемо.

СМЕРТЬ

Смерть це невидима богиня простору,
Яка всьо у вічність мете без розбору;
Від смерти мій друже не втечеш ніде—
Поїдь на край світа й там тебе найде!
Вона не жаліє; — бідак чи богач,
Хемік чи астроном, чи инший бадає,
Адвокат чи доктор, міністер чи цар—
Від неї падає всякий володар.
Тому то, мій друже, на лиху годину
Забезпечи себе і свою родину
І не будь байдужний, гордий і [упертий;
Тям, що тобі колись прийдеться [умерти.
Бо смерть не чекає, вона всі породи
Забирає в вічність силою природи;
Від смерти мій друже не втечеш нігде
Поїдь на край світа й там тебе найде!

Сентрал Фолс, 1923.

Павло Романишин.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ батька Михайла Слюсарчука родом з Шипоровець, повіт Коломия. Хтоби знав якого, зводить ласкаво повідомити його о цім а зглядно подати до відома пошукуючому. Пошукує син Никола Слюсарчук, Ukr. tabor „D“ v Josefove, Ces. Sl. Republika. Всі українські часописи в Злуч. Державах проситься о передрук. 30-31

ПОТРІБНО виливачів, токарів, отісувачів і робітників в сталевій фабриці, виливарні, яка знаходиться у полудневій стороні міста, де робиться легку і середну роботу. Фабрика, виливарня, є ясна, вентиляція добра і вповні заосмотрена в умивальні і купальні. Доїзд до фабрики добрий з будькотрої сторони міста і доокoличних місцевостий. Голоситися прост до фабрики. Burnside Steel Co., 92nd St. & Kimbark Ave., Chicago, Illinois.

НА ПРОДАЖ кавария і реставрація по причині слабости в родині. Інтерес вироблений. Голоситися під число: 214 Washington St., pir Sussex Street, Jersey City, N. J. 31-36

ФОРНІЧІ зі 4 румів дешево на продаж. Можна замешкати на місци. Два локи до двох субвеїв. 326 Bergen St., Brooklyn, N. Y. (1 поверх на ліво). 27-32

ПОШУКУЄТЬСЯ ДІВЧИНИ

до форнерського стору, котра вміла би провадити рахунки і бухгальтерію. Голоситись до: 29-31
A. CHARSKY,
1402 Lexington Avenue,
New York, N. Y.

РЕАЛЬНІСТЬ В ГАЛИЧИНІ НА ПРОДАЖ.

Реальність в селі Шкло коло Яворова, стація в місті, віддалене 5 миль від Львова, положена в гарнім місці, серед соснових лісів; 2 морги города, пів морга поля при городі, річка пливе городом, хата з 4 покоями, кухня і передпокій, господарські будинки. В місті таки в городі є сірчані жерела. Можна завести сірчані купелі. Можна купити цілу посілість за $1,250. Зголошення слати до „Свободи“, для М. П. 30-33

ПРАЗНИЧНІ КАРТИНИ ГР. КАТ. ЦЕРКВИ

Книга великого формату, сторін XVII+699, украшена 14 великими, кольорованими образами і около 200 більшими і меньшими картинами, в богатім, оригінальнім переплеті, печатана в Кольонії н. Реном і в Липску; подає історію життя Г. Н. Ісуса Христа, Пресв. Діви Марії і Святих Угодників Божих нашої Церкви, і є апробована всіми старокраєвими Епископами і бл. п. Еп. Ортинським. Замовляти можна у автора тої книги о. д-ра Д. Дорожинського, Львів, пл. св. Юра 5, або висилати замовлення враз з грішми на адресу: Rev. P. Sereda, 114 S. Chestnut St., Shenandoah, Pa. Ціна книги 10 долярів разом з пересилкою. 29-34